

SUMO

EEN SPORT VAN TRADITIES

Twee locomotieven van mannen die op elkaar afdenderen op een ondergrond van klei. Een worsteling die soms slechts enkele seconden duurt en zelden meer dan een paar minuten. In een sumogevecht gaat het erom dat de tegenstander uit de dohyo (ring) wordt gewerkt of met een ander lichaamsdeel dan zijn voeten de grond raakt. Ook wanneer een rikishi (professioneel sumoworsteelaar) valt of per ongeluk uit de dohyo stapt, betekent dit een overwinning voor zijn opponent.

Sumotori (beoefenaars van sumo) zijn grofweg in twee categorieën te verdelen. Je hebt de technuten en je hebt de worstelaars die vooral vertrouwen op pure kracht en met duwen en trekken trachten de tegenstander klein te krijgen. Klein is een relatief begrip in sumo. Hoewel de meeste rikishi korter zijn dan 1 meter 85, is het gemiddelde gewicht van de huidige generatie sumotori 150 kilogram. Het bereiken van een hoog gewicht is een doel op zich, want het is uiteraard een stuk lastiger om een zware man uit de dohyo te werken dan een lichtgebouwde. Deze zwaarlijvigheid heeft zeker geen negatieve invloed op de status van een

sumotori in de maatschappij. Van oudsher staan rikishi in zeer hoog aanzien en worden zij aanbeden op een manier die wij in het westen alleen kennen bij popsterren en acteurs. Sumo heeft de laatste jaren echter behoorlijk aan populariteit ingeboet. Het lijkt erop dat de huidige generatie Japanners liever een honkbalstadion bezoekt dan zich rond de dohyo neer te vlijen om de strijd tussen de rikishi te bekijken. De salarissen in honkbal, voetbal en andere uit het westen geïmporteerde sporten liggen ook aanzienlijk hoger dan in het professionele sumo, soms wel het tienvoudige. Ondanks de tanende populariteit blijft sumo echter onlosmakelijk met de Japanse cultuur verbonden.

Ceremoniële oorsprong

Het eeuwenoude sumo is een sterk ritualiseerde sport. Voordat de strijd tussen de titanen losbarst, moeten de rikishi een groot arsenaal aan handelingen afwerken. Deze variëren van het spoelen van de mond met mizu-iri ('krachtwater') tot het strooien van zout en het stampen met de voeten om de ring te zuiveren en de boze geesten te verdrijven. Ook na een gevecht kan de winnaar niet zomaar de dohyo uitstappen, maar zal hij eerst met enkele handgebaren de drie goden van de

overwinning moeten bedanken.

De oorsprong van deze rituelen ligt in shinto, de oerreligie van Japan, waarin natuurgeesten worden aanbeden. Volgens de legende werd de allereerste sumostrijd uitgevochten tussen de goden Takemikazuchi en Takeminakata, met als inzet de heerschappij over Japan. Takemikazuchi kwam als overwinnaar uit de strijd en mocht beslissen wie Japan zou gaan besturen.

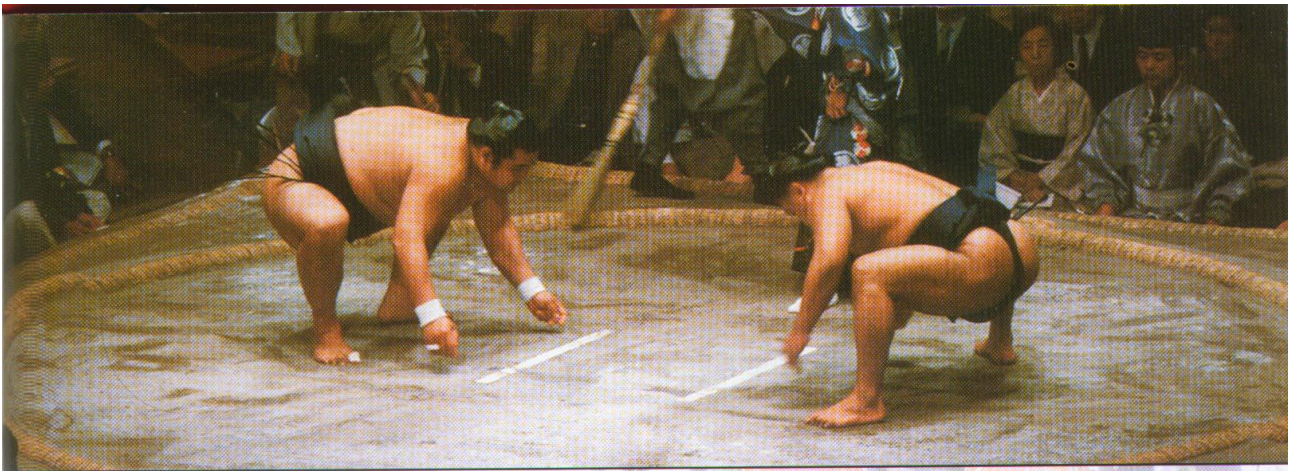
Hoe oud sumo precies is en waar het vandaan komt is onbekend, maar in de Heian periode (794-1185 A.D.) werden er al jaarlijkse sechie-sumo festivals gehouden aan het keizerlijke hof. Deze ceremoniële voorloper van het hedendaagse sumo was een mix van worstelen, boksen en judo. De worstelaars waren onderverdeeld in twee groepen, de groep die aan het einde van de dag de meeste overwinningen had behaald, won. De huidige onderverdeling van de rikishi op de sumo ranglijst in een oostelijke en een westelijke groep is hierop terug te voeren.

Sumo vandaag de dag

Het moderne sumo heeft echter meer overeenkomsten met kanjin-sumo. Deze vorm van sumo ontstond in de vroege 17^e eeuw, een periode van relatieve vrede. Straatgevechten tussen verveelde, min of meer werkeloos geraakte samurai, begonnen dusdanig uit de hand te lopen dat Shogun Ieyasu Tokugawa wel moest ingrijpen. Gevechten moesten voortaan ter ere van de goden en in toernooivorm worden gehouden. De inkomsten waren bestemd voor de bouw van tempels, altaren en publieke gebouwen. Het strijdperk werd afgebakend met balen rijst, die in een cirkel werden neergelegd. Zo ontstond de moderne cirkelvormige dohyo. Veel sumotori werden vanaf nu op professionele wijze opgeleid in trainingsgroepen, maar er werden ook lokale helden gerekruteerd om de interesse van de plaatselijke bevolking te wekken bij de halfjaarlijkse toernooien. Rond 1815 kun je spreken van een overgang van kanjin-sumo naar de hedendaagse vorm. Vanaf deze tijd namen er geen lokale amateurs

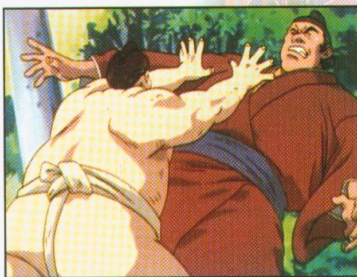
De worstelaar strooit zout aan het begin van de match.

meer deel aan de wedstrijden. Sumo veranderde in de 150 jaar die volgden geleidelijk van een demonstratiesport in een professionele sport, waarbij de tradities en rituelen uit het verleden wel behouden zijn gebleven.

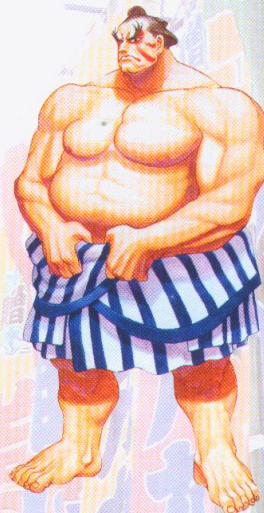
Divisies

Op dit moment zijn er ongeveer zo'n 700 rikishi, die samen zes verschillende divisies bevolken. Van laag naar hoog zijn dit de Jonokuchi, Jonidan, Sandanme, Makushita, Juryo en de Makuuchi, de eredivisie van het professionele sumo. Deze hoogste divisie bestaat uit 42 rikishi, waarvan tweederde de rang van Maegashira heeft. Hierboven heb je nog de Komusubi, Sekiwake en Ozeki. De allerhoogste positie die men kan bereiken is die van Yokozuna, een eretitel die slechts 68 rikishi in de loop der eeuwen hebben behaald. Een Yokozuna die slecht presteert kan niet degraderen, maar wordt geacht de eer aan zich zelf te houden en zijn carrière te beëindigen als hij niet meer domineert. In de twee hoogste divisies krijgen rikishi een vast salaris en wordt iedere twee maanden een vijftiendaags toernooi gehouden. Elke dag moet een rikishi één keer vechten. Wanneer de meerderheid van deze gevechten door hem gewonnen wordt, zal een rikishi in rang stijgen. Acht of meer nederlagen zullen resulteren in een daling op de ranglijst, die banzuke wordt genoemd.

Sumo in RURONI KENSHIN.

Een zeer getalenteerde worstelaar kan in twee tot drie jaar doorstoten tot de rangen van de professionals. Voor de mindere goden kan dit soms wel zeven jaar duren. Een groot deel schijnt het echter nooit tot sekitori, zoals de betaalde rikishi in de twee hoogste divisies heten.

Verreweg de bekendste (fictieve) rikishi buiten Japan: E. Honda uit STREETFIGHTER II.

Heya

Sumoworstelaars leven samen in een Heya, een leefgemeenschap die veel overeenkomsten vertoont met een commune. Er heerst een strenge hiërarchie binnen de heyas. Aan het hoofd van deze leefgemeenschap staan de stalbaas, de Oyakata, en zijn vrouw, de Okami-san. De worstelaars in de laagste divisies moeten voor dag en dauw opstaan om hand- en spandiensten (winkelen, koken, schoonmaken) te verrichten voor de Sekitori, zodat de topworstelaars zich volledig aan hun training kunnen wijden. Rikishi staan tijdens hun actieve carrière doorgaans bekend onder een shikona, een alias dat zorgvuldig wordt gekozen en meestal

verband houdt met de historie van de heya waartoe de rikishi in kwestie behoort. Zo heeft Asashoryu, de dominante rikishi van dit moment, het eerste deel van zijn shikona (asa = ochtend) gebaseerd op de shikona van zijn Oyakata, voormalig Ozeki Asashio.

Importsumo

Sinds de jaren zeventig zijn het niet alleen maar Japanners die de sumoring betreden. Ook Hawaiianen, Mongolen en Oost-Europeanen hebben de hogere divisies weten te bereiken. Tot de grote schrik van de doorgaans nogal patriotistisch ingestelde Japanners hebben drie van deze buitenlanders het zelfs tot Yokozuna weten te schoppen. Het begon allemaal met Takamiyama (echte naam Jesse Kuhaulua), die in 1972 als eerste niet-Japanner een toernooi wist te winnen. Zijn opvolger was de mastodont Konishiki, die tussen 1984 en 1997 de ring onveilig maakte en in 1992 bijna Yokozuna werd. De Hawaiianen Akebono (Yokozuna van 1993 tot 2001), Musashimaru (1999-2003) en Asashoryu uit Mongolië (2003 tot heden) bereikten deze toprang wel. Op dit moment zijn zelfs 13 van de 42 rikishi binnen de Makuuchi divisie van niet-Japanse afkomst. Voor zover bekend heeft tot op heden echter geen enkele West-Europeaan een serieuze poging ondernomen om het 'te maken' in het professionele Japanse Sumo. Wellicht een waardevolle carrière-tip? *Jan en Dani de Veen*

Honger naar meer Sumo? Bezoek dan eens de volgende (Engelstalige) sites:

Nihon Sumo Kyokai

De officiële Sumobond van Japan
<http://sumo.goo.ne.jp/eng/index.html>

Chijanofuji's Sumo Colosseum

Site van één van de auteurs van dit artikel
<http://www.chijanofuji.com>

Sumo Forum

<http://www.sumoforum.net/>